

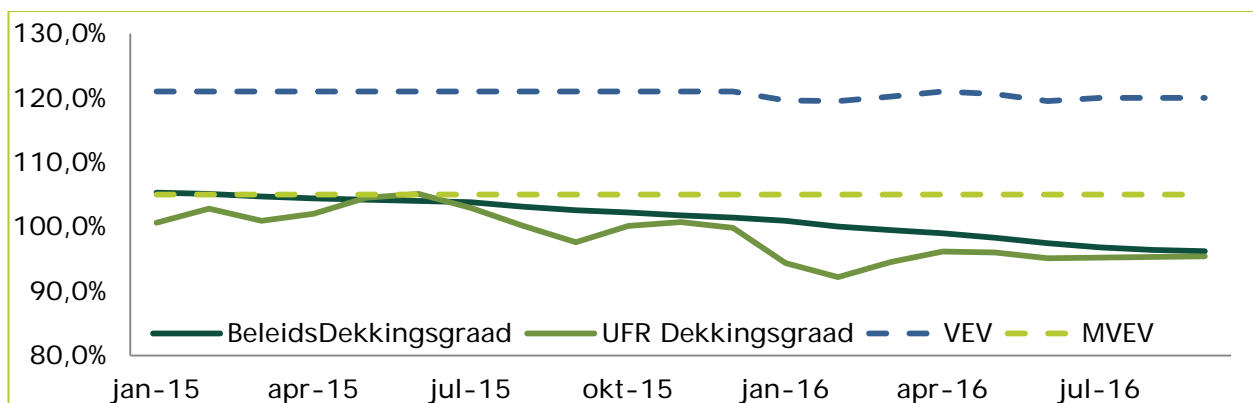
Hoofdpunten

- Beleidsdekkingsgraad 30 september 2016: 96,2%
- Actuele UFR-dekkingsgraad 30 september 2016: 95,4%
- Rendement in derde kwartaal 2016: 2,9%
- Belegd vermogen 30 september 2016: € 23,7 miljard

Ruud Degenhardt, bestuursvoorzitter Pensioenfonds PGB: “Onze financiële situatie is in de afgelopen 3 maanden iets verbeterd. Onze actuele UFR-dekkingsgraad steeg licht. Of verlaging van de pensioenen in 2017 nodig is, weten we nog niet. Dat kunnen we pas aan de hand van onze dekkingsgraad op 31 december beoordelen. In de komende maanden kan een schok op de financiële markten nog zorgen voor een forse daling van de dekkingsgraad. Daarom is een verlaging van de pensioenen in 2017 nog niet uit te sluiten.”

Financiële resultaten**Dekkingsgraad**

De beleidsdekkingsgraad daalde in het 3^e kwartaal van 2016 van 97,5% (30 juni 2016) naar 96,2% (30 september 2016). De beleidsdekkingsgraad is een gemiddelde dekkingsgraad die over een periode van twaalf maanden (twaalf UFR dekkingsgraden) wordt berekend. De UFR-dekkingsgraad steeg in het 3^e kwartaal van 95,1% naar 95,4%. De rente daalde verder, waardoor de verplichtingen toenamen. Dit had een negatieve invloed op de UFR-dekkingsgraad. Door de positieve rendementen op de beleggingen steeg de UFR-dekkingsgraad toch licht.

Grafiek 1: De ontwikkeling van de dekkingsgraden

Toelichting: de vereiste beleidsdekkingsgraad van Pensioenfonds PGB is op dit moment ongeveer 120% (VEV). Dit niveau moet PGB eind 2026 kunnen bereiken. Zo niet, dan moet PGB de pensioenen verlagen. Is de beleidsdekkingsgraad vijf jaar aaneengesloten lager dan het MVEV, de minimaal vereiste dekkingsgraad (dit is ongeveer 104%)? Ook dan moet Pensioenfonds PGB de pensioenen verlagen. Verhogen kan pas bij een beleidsdekkingsgraad hoger dan 110%.

Kerncijfers PGB	Q3 2016	Q2 2016	Q1 2016	Q4 2015	Q3 2015	Q2 2015
Beleidsdekkingsgraad	96,2%	97,5%	99,5%	101,4%	102,5%	104,0%
Totaal Beleggingsrendement	2,9%	3,9%	4,1%	1,8%	-2,1%	-7,5%

Rendement

Het rendement over het 3^e kwartaal van 2016 bedroeg 2,9%. Het rendement over de eerste negen maanden was 11,3%.

Tabel 1: Beleggingen en rendementen tot en met 30 september 2016

	In mln €	In %	2016	Q3 2016
PGB totaal	23.698	100%	11,3%	2,9%
Beleggingen met een laag risico (Matching)	12.012	51%	17,8%	1,3%
Staatsobligaties	5.170	22%	21,0%	0,4%
Bedrijfsobligaties	3.839	16%	5,4%	1,4%
Hypotheken	1.072	5%	6,2%	2,1%
Euroliquiditeiten	178	1%	-0,5%	-0,2%
Inflatie-gelinkte obligaties	1.164	5%	12,0%	1,0%
Rente-afdekking derivaten	589	2%	-	-
Beleggingen met een hoger risico (Return)	11.686	49%	4,8%	4,6%
Aandelen	9.007	38%	3,1%	5,0%
Alternatieve vastrentende waarden	964	4%	7,0%	1,4%
Alternatieve zakelijke waarden	1.650	7%	7,4%	1,3%
<i>Vastgoed</i>	696	3%	7,9%	2,4%
<i>Infrastructuur</i>	900	4%	7,3%	0,4%
<i>Private Equity</i>	54	0%	3,3%	2,6%
Liquiditeiten	33	0%	-0,5%	-0,2%
Valuta-afdekking	32	0%	-	-

Toelichting: de indeling van bovenstaande tabel is vanaf 2016 aangepast aan het strategisch beleid. In zowel de matching- als returnportefeuille is soms werkkapitaal nodig. Daarom hebben beide portefeuilles liquiditeiten.

Marktontwikkelingen

De referendumuitslag over uittreding van Groot-Brittannië uit de Europese Unie (Brexit) zorgde aan het einde van het 2^e kwartaal voor meer stimulerend beleid van centrale banken en lagere rentes. In het 3^e kwartaal is de rente nog wat verder gedaald. Dit had een positief effect op de beleggingen met een laag risico (matchingportefeuille). Daarnaast herstelde de beleggingen met een hoger risico (returnportefeuille) van de negatieve schokken door de Brexit.

Ontwikkeling van de pensioenverplichtingen

Verplichtingen (UFR): de rekenrente van De Nederlandsche Bank daalde in het 3^e kwartaal van 2016 van 1,0% naar 0,9%. Het fonds moet door deze rentedaling meer reserveren voor de uitbetaling van de pensioenen. De verplichtingen stegen van € 24,2 miljard naar € 24,8 miljard.

Ontwikkelingen bij Pensioenfonds PGB

- **Premieverhoging in 2017 wordt 2,5%**
De premie voor de basispensioenregeling (uitkeringsovereenkomsten) gaat in 2017 omhoog van 21,5% naar 24%. De verhoging is vooral nodig door de lagere rente. Veel pensioenregelingen bij Pensioenfonds PGB verschillen van de basisregeling. De premie kan daardoor ook verschillen. [Lees meer.](#)
- **Deelnemersonderzoek: meer risico voor kans op hoger pensioen**
Gepensioneerden, actieve deelnemers en oud-deelnemers bij Pensioenfonds PGB zijn bereid om iets meer risico te lopen met de beleggingen van het pensioenfonds dan nu het geval is om zo kans te maken op verhoging van het pensioen (indexatie). Dat blijkt uit een enquête onder de deelnemers.
- **Pensioeninformatiemiddag 8 september**
Het bestuur lichtte actuele ontwikkelingen toe tijdens de jaarlijkse pensioeninformatiebijeenkomst op donderdag 8 september. Het verslag is beschikbaar via de website. [Lees meer.](#)
- **Lid verantwoordingsorgaan overleden**
Frans Hoefnagels (69) is op 7 september overleden. Hij vertegenwoordigde gepensioneerden in het verantwoordingsorgaan en was afgevaardigd door FNV Kiem. [Lees meer.](#)

Ontwikkeling deelnemers

Het aantal deelnemers dat pensioen opbouwt bij Pensioenfonds PGB - inclusief toerekening wegens arbeidsongeschiktheid - steeg in het 3^e kwartaal met 704 (1,1 procent) van 66.283 naar 66.987. Het aantal deelnemers dat pensioen krijgt, steeg in het 3^e kwartaal van 71.642 naar 72.282, een stijging van 0,9 procent. In totaal waren er aan het eind van het 3^e kwartaal 139.269 deelnemers die pensioen opbouwen of pensioen krijgen.

Tabel 2: ontwikkeling deelnemerskring (30 september 2016)

Aantal deelnemers	30-9-2016	30-6-2016	31-3-2016	31-12-2015
Grafimedia en reprografie	22.489	22.335	22.232	22.180
Kartonnage- en flexibele verpakkingenbedrijf	5.365	5.366	5.223	4.466
Verf- en drukinktindustrie	1.818	1.763	1.735	1.720
Uitgeverijbedrijf	9.052	8.984	8.977	8.111
Kunststof- en rubberindustrie	1.834	1.824	1.813	1.791
Papierindustrie	2.294	2.285	2.317	2.320
Chemische en farmaceutische industrie	6.146	6.021	5.950	4.587
Groothandel	1.803	1.798	1.761	1.075
Dienstverlening	1.689	1.697	1.667	1.111
Groothandel in bloemen en planten	4.448	4.331	4.368	3.833
Procesindustrie	2.865	2.847	2.869	2.793
Maritieme aannemerij	1.993	1.824	1.834	1.834
Zeevisserij	940	898	902	-
Deelnemers met toerekening wegens arbeidsongeschiktheid	4.379	4.310	4.352	4.131
Totaal aantal deelnemers inclusief toerekening wegens arbeidsongeschiktheid	66.987	66.283	66.000	59.952
Totaal aantal pensioenontvangers	72.282	71.642	71.164	71.492
Totaal aantal deelnemers en pensioenontvangers	139.269	137.925	137.164	131.444

Het totale aantal deelnemers - inclusief deelnemers die na vertrek hun pensioen hebben laten staan bij Pensioenfonds PGB ('slapers') - kwam eind september 2016 uit op circa 298.000.

Disclaimer

De cijfers in dit kwartaalbericht zijn voorlopige cijfers, deels gebaseerd op schattingen, en niet gecontroleerd door de certificerende accountant en externe actuaaris.